

Utkast till kursplan i modersmål

Modersmål

Syfte

Kunskaper i modersmål ger, vid sidan av kunskaper i svenska, rika möjligheter till ett aktivt förhållningssätt och förståelse för demokratiska värderingar. Olika språkliga uttrycksformer är redskap för att kunna förstå och verka i det svenska samhället tvärs över gränser där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts. Kunskaper i modersmål gagnar elevens språkutveckling i andra språk och främjar kunskapsutveckling och lärande såväl i skolan som utanför.

Undervisning i modersmål syftar till att utveckla elevens kunskaper i och om modersmålet. I ämnet modersmål ska eleven vidareutveckla kunskaper om språkets uppbyggnad, dess användning och sociala funktion. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar och använder kreativa språkliga uttrycksformer i samspel och kommunikation med omvärlden. Undervisningen i modersmål syftar även till att stärka elevens utveckling till flerspråkig individ med flerkulturell identitet.

Lärandet är starkt förknippat med modersmålet, att befästa kunskaper i det egna språket stärker elevens kunskapsutveckling i andra ämnen. Undervisningen i modersmål syftar till att eleven ska bli medveten om modersmålets betydelse för lärande. Undervisningen ska bidra till elevens emotionella och intellektuella utveckling så att språket fungerar som ett redskap för att förstå och vara delaktig i samhället.

Ämnet modersmål bidrar också till att stärka elevens kunskap om och förståelse för kultur och samhälle som är knutet till modersmålet, såväl i ett samtida och historiskt perspektiv. Modersmålsundervisning syftar till att eleven ska utveckla ett jämförande perspektiv på språk och kultur, därmed främjas elevens interkulturella kompetens. På så sätt utvecklar eleven kunskaper om olika kommunikativa strategier, användbara i olika flerspråkliga och mångkulturella kontexter.

Mål för undervisning i modersmål är att eleven ska utveckla

- förmåga att muntligt kunna uttrycka sina tankar, känslor och åsikter och delta aktivt i samtal och diskussion i olika sammanhang
- förmåga att skriva språkriktigt och uttrycksfullt, så att kommunikationen fungerar i de situationer som skrivandet avser
- förmåga att läsa och förstå elevnära och åldersanpassande texter i olika genrer

- förmåga att reflektera kring och om olika texters innehåll
- förmåga att förstå modersmålets struktur och sociala funktion i förhållande till andra språk
- förmåga att stärka sitt ord- och begreppsförråd inom olika ämnesområden
- förmåga att använda sitt modersmål som medel för kunskapsutveckling
- förmåga att genom språket utveckla en förståelse för sin egen och andras kultur
- förmåga att använda sig av informations- och kommunikationsmedel för att kommunicera med omvärlden på modersmålet
- förmåga att förstå och lära känna kulturer och samhällen knutna till modersmålet, såväl i ett samtida som historiskt perspektiv och kunna göra jämförelser med svenska och internationella förhållanden

Centralt innehåll

Centralt innehåll för årskurserna 1-3

Undervisning i ämnet ska behandla följande centrala innehåll.

Muntlig kommunikation

- fria samtal med utgångspunkt i egna och andras tankar
- nya ord och begrepp och uttal i elevnära sammanhang
- berättande av fiktiva eller verkliga händelser, egna erfarenheter och upplevelser
- strategier för att kunna lyssna och återberätta

Skriftlig kommunikation

- berättande skrivande med utgångspunkt i elevens intressen och behov
- bokstäver, ordbilder och tecken som medel för kommunikation
- sambandet mellan tal och skrift samt ljud och bokstäver
- enkla skrivregler med utgångspunkt i elevernas egna texter
- skrivna texter utifrån egna upplevelser och bilder
- enkla berättelser som följer en given berättarstruktur

Litteratur/texter

- rim, ramsor, gåtor från olika tider
- sånger och dikter skrivna för barn
- sagor, berättelser och skönlitteratur avsedda för åldersgruppen
- enkla elevnära faktatexter som används i olika tematiska ämnesområden

Kultur i ett jämförande perspektiv

- lekar, sånger, musik och andra uttrycksformer från länder där modersmålet talas
- högtider och traditioner från länder där modersmålet talas
- "jag och min familj": vanor och traditioner i hemmet

Centralt innehåll för årskurserna 4-6

Undervisning i ämnet ska behandla följande centrala innehåll.

Muntlig kommunikation

- strategier för olika samtalsformer, t ex diskussioner utifrån elevens tankar och erfarenheter
- strategier för presentation, muntligt beskrivande och argumentation utifrån elevnära ämnen
- ordförrådets betydelse och funktion i olika sammanhang

Skriftlig kommunikation

- skrivande i berättande, beskrivande och informerande genrer
- ordbildning och grammatik med utgångspunkt i elevernas egna texter
- skillnader mellan talat och skrivet språk
- skrivregler som underlättar förståelsen
- likheter och skillnader mellan modersmål och svenska

Litteratur/texter

- skönlitteratur för barn och ungdomar
- elevnära faktatexter som används i olika tematiska ämnesområden
- folksagor och sägner knutna till kulturer där modersmålet talas
- lyrik avsedd för barn och unga
- olika medier såsom tidningar, TV, film och internet avsedda för elevens språknivå
- olika former av gestaltande som elever läser eller skriver samt deltar i

Kultur i ett jämförande perspektiv

- seder, bruk och traditioner från länder där modersmålet talas
- grundläggande fakta om länder där modersmålet talas, t.ex. klimatförhållanden, växter och djur
- "jag och min skola": likheter och skillnader mellan den svenska skolan och skolan i landet där modersmålet talas

Centralt innehåll för årskurserna 7-9

Undervisning i ämnet ska behandla följande centrala innehåll.

Muntlig kommunikation

- strategier för presentationer utifrån mottagarens behov
- reflektion och tolkning av ett behandlat och bearbetat innehåll
- hur man argumenterar kring t ex samhällsfrågor och ämnesområden som intresserar och engagerar
- ordförrådets betydelse för kunskapsutvecklingen i svenska och på modersmålet

Skriftlig kommunikation

- form och funktion i elevnära texter
- fördjupat skrivande i de berättande, beskrivande och informerande genrerna, t.ex. referat, sammanfattning, recension och jämförelser
- modersmålets grammatiska struktur i jämförelse med svenska språket
- översättning och jämförelse av korta elevnära texter från modersmålet till svenska och tvärtom

Litteratur/texter

- skönlitteratur: romaner, noveller, poesi, drama
- faktatexter
- folksagor och sägner
- ordspråk och idiomatiska uttryck
- olika mediers funktion och möjlighet att påverka, som tidningar, tidskrifter, film, teater, radio, TV, internet, datorspel
- språkhistoria och litteraturhistoria

Kultur i ett jämförande perspektiv

- traditioner, normer och värderingar
- konst, musik, arkitektur eller andra kulturella yttringar från länder där modersmålet talas
- "jag och samhället" såsom relation mellan barn-vuxna och pojke-flicka, jämställdhet, demokrati, mänskliga rättigheter

Kunskapskrav

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 6

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 6

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 6

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Skolverket | 106 20 Stockholm | Besöksadress: Alströmergatan 12 och Fleminggatan 20 |
Telefon: 08-527 332 00 | Fax: 08-24 44 20 | E-post: skolverket@skolverket.se